

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД

Як зробити, щоб глобалізація в Україні запрацювала на благо всього суспільства

Виступ

Анрі Геск'єра

Старшого Постійного Представника МВФ в Україні

на семінарі

**Економічна безпека в стратегії ринкових реформ
(приклад України)**

в Інституті міжнародних відносин
Київського національного Університету імені Тараса Шевченка

Київ, 26-27 жовтня 2000 р.

Дякую, пане Головуючий,
Високоповажні пані та панове,

Вважаю за честь прийняти сьогодні участь у вашому семінарі з питань економічної безпеки в стратегії ринкових реформ на прикладі України.

У своєму виступі я хотів би поміркувати разом із Вами, яким чином можна було б зробити так, щоб глобалізація запрацювала на благо не кількох обраних, але усіх українців. У першій частині свого виступу я обстоюватиму думку про те, що вільна ринкова економіка, інтегрована у решту світової системи забезпечує найкращі перспективи для підвищення життєвого рівня простих громадян, за умови, коли уряд провадить відповідну політику на її підтримку. У другій частині я зосереджуся на Україні і на конкретній економічній політиці, яку МВФ рекомендує урядові для того, щоб забезпечити економічне зростання та підвищення життєвого рівня. Нарешті, я запропоную вашій увазі кілька думок з приводу того, як профспілки могли б допомогти у приборканні сил глобалізації таким чином, щоб вони забезпечили процвітання для усього суспільства.

МВФ вважає, що глобалізація віддавна є силою, що несе добро – допомагаючи забезпечити кращі умови життя для мільярдів людей у всьому світі. Наша робота – допомагати 182 країнам-членам МВФ користатися плодами глобалізації, не противитися їм. Однак, ми маємо визнати ризики і затрати, з якими пов'язане зростання глобалізації ринків, та допомогти країнам впоратися із ними.

I. Глобалізація як фактор сприяння економічному зростанню

Протягом століть люди торгували товарами, послугами, капіталами та інформацією через кордони. Однак, визначною рисою глобалізації у останнє десятиліття став величезний вплив нової інформації та технологій зв'язку на зменшення витрат. Таке зниження витрат зумовило нові інвестиції, створення великої кількості нових робочих місць, підвищення продуктивності праці, та зростання добробуту, але призвело також і до загострення конкуренції. Фінансові інновації дали поштовх до різкого зростання міжнародних потоків капіталу, що призвело до виникнення нових можливостей та ризиків.

У теорії, вільна торгівля дає можливість країнам зосереджуватися на тих видах діяльності, у яких вони мають порівняльну перевагу, і підпорядковує фірми здоровій дисципліні, зумовленій конкуренцією із іноземними компаніями. Це означає вищу продуктивність і зростання життєвого рівня, у той час як споживачі мають можливість користуватися більш широким вибором товарів та послуг за нижчими цінами.

Це вірно не лише у теорії, це також має місце і на практиці: Процвітання у світовому масштабі за останні п'ятдесят років базується головним чином на швидкому поширенні міжнародної торгівлі товарами та послугами, яка з року в рік зростала більш швидкими темпами, ніж обсяги виробництва. Вибір, яким зараз можуть скористатися споживачі з розвинутих країн, що стосується кінофільмів та музики, подорожей та медичних послуг – і це лише невелика

частка загалом – є приголомшуючим. Відкрита економіка процвітає. Будь-яка країна, яка розвивалася швидкими темпами протягом останньої половини століття, забезпечила цей розвиток завдяки стратегії інтегрування у світову економіку, центральною ланкою якої є торгівля.

II. Економічне зростання шляхом глобалізації може вийти на користь бідним

Чи робить глобалізація бідних ще біднішими? Ні! Емпіричні дані підтверджують, що економічне зростання завдяки глобалізації допомагає бідним. Деякі дуже успішні країни, як наприклад, Південна Корея та Чілі, що запроваджували стратегію розвитку, у якій рушійною силою був експорт, безсумнівно довели це. Нещодавно здійснене Світовим Банком обстеження, що охоплювало 80 країн за сорокарічний період, свідчить, що стандартна політика, орієнтована на економічне зростання, у якій найвищі результати здобувають ті, хто активно провадить ідею глобалізації, забезпечує зростання середніх доходів малозабезпечених, не збільшуючи нерівності. Інше нещодавнє дослідження, здійснене ООН, дійшло висновку, що за десятиріччя глобалізації у більшості регіонів світу відсоток населення, що живе у абсолютній бідності, зменшився, а тривалість життя зросла. Виняток становлять країни колишнього Радянського Союзу. І можна довести, що проблеми цих країн полягають у тому, що вони не забагато, а навпаки замало глобалізувалися.

Цей висновок не повинен стати несподіванкою. Кінець-кінцем, набагато легше відхопити більший шматок від пирога, який сам у свою чергу зростає. Економічне зростання є єдиною найважливішою джерелом зменшення бідності. Ми можемо розв'язати тривалу дискусію щодо того, наскільки великою чи наскільки малою повинна бути частка доходів, які підлягають перерозподілу, однак, спочатку необхідно створити цей дохід. Таким чином, економічне зростання часто є вирішальною умовою для підвищення життєвого рівня.

Разом з тим, у багатьох країнах темпи скорочення бідності були занадто повільними. Бідність може і повинна скорочуватися більш швидкими темпами. Одна з причин цього полягає у тому, що глобалізація не означає автоматичного скорочення бідності, викликаною зокрема війною, хворобами, неписьменністю, корупцією, беззаконням та тим неприємним фактом, що у багатьох країнах багаті обкрадають бідних. У свою чергу, бідні прилучаються до зростаючого добробуту, створюваного глобалізацією, не автоматично, а лише у тому випадку, коли запроваджується відповідна політика на підтримку цього процесу.

III. Яка політика необхідна для того, щоб підвищити дієвість ринкової економіки?

У контексті цієї політики можна виділити три широкі категорії: інституційна розбудова; розважливе регулювання ринків; і соціальна політика у рамках урядового бюджету. Цей короткий перелік не включає у себе ні політику

протекціонізму у стосунку до певних видів діяльності, ні старанно розроблену політику збереження рівня зайнятості, і я незабаром поясню чому.

1. Інституційна розбудова, спрямована на вдосконалення ринкового середовища

Лише добре функціонуюча ринкова економіка зможе скористатися надбаннями глобалізації. Лише така економіка має шанси генерувати високоякісні інвестиції, що є надзвичайно важливим для забезпечення стабільного економічного зростання і зрештою для тривалого покращення життєвого рівня. Відкриття ринку для конкуренції створює орієнтовані на прибуток стимули для ефективного розміщення ресурсів, а також встановлює фінансову дисципліну. В умовах складної ринкової економіки, децентралізація власності і прийняття виробничих рішень домогосподарствами та підприємствами є найкращим шляхом забезпечити конкуренцію і підвищити ефективність.

Продуктивне працевлаштування для мільйонів молодих людей, що полюють на робочі місця, вимагатиме суттєвих інвестицій від приватного сектора, як вітчизняного, так і зарубіжного. На поточному етапі країни змагаються за зовнішні прямі інвестиції. На додачу до фінансових ресурсів, іноземні інвестиції несуть з собою сучасні технології та забезпечують доступ до експортних ринків. Країни можуть залучати такі інвестиції шляхом створення добре функціонуючих ринків.

Усталена законодавча та інституційна інфраструктура для підтримки ринкових операцій відіграє вирішальну роль у зменшенні ризиків, які у інакшому випадку можуть відстрашити інвесторів. Недотримання зобов'язань за контрактами є однією з найпоширеніших скарг, коли йдеться про бізнесовий клімат в Україні. Закон звично ігнорується. Його запровадження і застосування на практиці є дуже складною справою. Однак, держава може сприяти розвитку ринку, забезпечивши верховенство закону і зробивши систему судочинства незалежною, професійною та доступною для усіх. Запровадження права на володіння землею визначає та допомагає захищати права власності. Добре функціонуючі суди повинні забезпечувати примусове дотримання контрактів, забезпечуючи розв'язання спірних питань у швидкий, справедливий та прогнозований спосіб.

Крім того, прості та прозорі правила адміністрування, що стосуються бізнесових операцій, допоможуть скоротити можливості для корупції. Коли урядові організації та посадові особи уряду будуть відповідати за свої дії, це захистить людей і справу від свавільних рішень, які негативно впливають на ділову активність.

Такі ключові вдосконалення системи судочинства та адміністрування у ринковому середовищі стимулюватимуть інвестиції та економічне зростання, відтак збільшуючи шанси досягти прогресу у соціальній сфері. Вони також самі по собі безпосередньо покращують щоденне життя громадян, наприклад за рахунок страхування.

2. Освітене регулювання ринків

МВФ не обстоює ідею економіки, покинутої напризволяще. Ринки не можна залишати без нагляду. Розумне регулювання може допомогти у збереженні довкілля, захисті споживачів та робітників, запобігти посиленню монополій шляхом заохочення конкуренції. Добре сплановане регулювання допомагає забезпечити соціальне сприйняття ринкової економіки. Особливу увагу МВФ привертають три наступні сфери.

По-перше, розвиток ринкової економіки вимагає забезпечення загальної фінансової стабільності і впровадження розсудливої макроекономічної політики. МВФ віддавна наголошує на важливості забезпечення стабільності цін як передумови стабільного зростання інвестицій та розвитку економіки. Багато країн, включно із Україною, переконалися на власному тяжкому досвіді, що інфляція є фальшивими ліками від економічних проблем. Надаючи поради щодо економічної політики, МВФ підкреслює, що перевагу необхідно надавати стабільному економічному зростанню, а не експансіоністській фіскальній та монетарній політиці у марній гонитві за тимчасовим підвищенням темпів зростання, що дає поштовх розкручуванню інфляції і виникненню проблем із платіжним балансом.

Другою сферою, де ретельне регулювання має надзвичайно важливі наслідки, є фінансовий сектор. Необхідні пруденційні механізми, які слугуватимуть запобіжниками для збереження здорового стану фінансової системи і відвернення ризику масового звернення вкладників до комерційних банків для отримання своїх депозитів, що може мати потенційно руйнівні наслідки для макроекономіки. Відтак, банки повинні надавати достовірну інформацію про обсяги неефективних активів, а також власну недостатню платоспроможність; їхні клієнти мають перейти на прийняті у міжнародній практиці методики бухгалтерського обліку та піддаватися аудиторським перевіркам; а країни повинні мати достатню кількість політично незалежних та незаангажованих фахівців з банківського нагляду. Аналогічним чином, ефективний ринок капіталу вимагає своєчасного надходження достовірної інформації до інвесторів, а також встановлення правил, що запобігатимуть спекуляціям інсайдерів та маніпулюванню ринком.

Міжнародні потоки капіталів є третьою сферою, за якою МВФ рекомендує ретельно слідкувати. Кризи в Азії та Росії поновили дебати на стару тему. До позитивних надбань відносять той факт, що безпрецедентне розширення доступу до міжнародних ринків капіталу дало змогу банкам та представникам ділових кіл країн, що розвиваються, запозичувати кошти дешевше, ніж вони мали змогу робити це у себе в країні, що у свою чергу відкрило можливості для зростання інвестицій та економічного зростання. Аргументом проти є той факт, що ринки не завжди мають рацію: вони можуть зазнати і зазнають краху. Надлишковий притік капіталу протягом тривалого періоду може час від часу призводити до різких відкатів. Надзвичайно бурхливе реагування ринку може спричинити до поширення кризи від одного ринку до іншого. Це часто набуває форми пророцтв, які самі себе накликали, як наприклад, коли банківська система послаблюється під тиском, який спричиняє девальвацію. Під час кризи

ліквідності, фінансування з приватного сектору випаровується, і країни змушені вживати болючих кроків по здійсненню перетворень.

Таким чином, МВФ радить своїм країнам-членам користуватися можливостями, забезпечуваними вільним переміщенням капіталу, у той же час спонукаючи їх вжити усіх застережних заходів з метою запобігання розвиткові нестабільності або фінансової кризи. Маються на увазі рекомендації по забезпеченню вільного шляху для надходження іноземних прямих інвестицій у ключові сектори, такі як зв'язок, транспорт та інші послуги. Однак, перед тим, як відкрити свою економіку для короткотермінових потоків капіталу, вони повинні зміцнити свій банківський сектор. Країни, які бажають скористатися перевагами, забезпечуваними вільним переміщенням капіталу, можливо, будуть змушені погодитися на більш гнучкий обмінний курс або додаткову активізацію фіскальної або монетарної політики. Ретельне слідкування за макроекономікою, можливо, доповнене пруденційними обмеженнями на вільне переміщення капіталу, може знадобитися для того, щоб захистити найменш захищені верстви населення від катастрофічних соціальних ситуацій, які неunikно створюються під час фінансових криз.

3. Соціальна політика у бюджеті і мережі соціального захисту

На додачу до підтримки на рівні законодавчих та інституційних заходів і ретельного регулюючого нагляду, вільна ринкова економіка також вимагає чіткої політики щодо видатків з бюджету, якщо йдеться про те, щоб забезпечити доступ широким верствам населення до надбань глобалізації.

Це пов'язано із тим, що маловірно, щоб конкуренція, залишена напризволяще, дала соціально прийнятний результат. Технологічний прогрес віддає перевагу працевлаштуванню високваліфікованої робочої сили перед неваліфікованою. З цієї причини МВФ, надаючи поради країнам-членам, що стосуються бюджетних видатків, закликає їх приділити увагу соціальним міркуванням. Більше поширення і більш висока якість базових послуг у сфері освіти та охорони здоров'я дають можливість малозабезпеченим набути "гуманітарного капіталу", якого вони потребують для того, щоб стати продуктивними членами суспільства і зробити свій внесок у забезпечення економічного зростання.

МВФ також підкреслює необхідність добре спланованої і ефективної з точки зору затрат системи соціального захисту для того, щоб полегшити робітникам та підприємцям процес адаптації до зрослої конкуренції та ринкових умов, а також захистити їх від тимчасових сплесків безробіття та втрат доходів. Однак, основне завдання полягає в тому, щоб розробити цей захист у ефективній манері, мінімізувавши для суспільства пов'язані із цим видатки. Бюджетна політика може виконати це завдання краще, ніж протекціонізм у стосунку до певних видів діяльності або надмірні заходи по захисту робочої сили.

4. Заходи по забезпеченню захисту, які дорого обходяться

Неефективні форми захисту йдуть на користь небагатьом обраним, але не можуть слугувати інтересам більшості громадян. Прикладом цього може слугувати протекціонізм у стосунку до певних видів діяльності. Захист місцевої

промисловості від імпорту обтяжує споживачів, сприяючи підвищенню вартості товарів, і ставить експортерів у не вигідне становище. Також, це позбавляє країну можливості отримати найкращі із використовуваних технологій.

Інший приклад: складні і старанно розроблені заходи по захисту зайнятості та доходів, такі, наприклад, як існують у Західній Європі, підвищують вартість робочої сили (включаючи збільшення відрахувань на соціальний захист). Правила, які наполегливо рекомендують утримуватися від увільнення працюючих, призводять до більшої невизначеності для працедавців. Більш високі ризики утримують їх від наймання додаткової робочої сили, натомість стимулюючи до використання капіталу. Напевне, існує певне “ядро”, яке складає певний комплекс стандартів, що стосуються робочої сили, які зафіксовані у різноманітних конвенціях МОП, до яких відноситься право організуватися у профспілки, укладати колективну угоду, принцип рівної оплати за однакову роботу, а також заборона дитячої праці. Більшість людей погодиться із цими засадничими принципами. Однак, більш складна система захисту праці, яка виходить за рамки цього “ядра”, може мати неочікувані наслідки. Право працевлаштованого робітника на мінімальну зарплатню може порушити право некваліфікованого безробітного на будь-яку роботу взагалі.

Повертаючись назад до теми нашої розмови: Ринкова економіка є потужним знаряддям до нашого вжитку. Основний виклик, із яким стикаються політики, полягає у тому, щоб покращити її роботу за рахунок створення інституційного середовища, яке надає такі можливості, ретельно розробити регуляторний механізм для її підтримки, доповнити ринкову економіку старанно розробленою соціальною політикою надання допомоги тим, хто її найбільш потребує, і спрямовувати переважну більшість більш здібних учасників до перетворень і повного використання можливостей, які надає їм глобальна економіка.

IV. Як Україна зможе використати глобалізацію на свою користь?

Україна переживає визначний але важкий історичний процес переходу від 70-річного панування командної економіки до ринкової демократії. Падіння доходів та спад виробництва у період незалежності був більш різким, ніж у інших країнах із економікою перехідного типу. Цей різкий спад доходів часто пояснюють початково несприятливою історичною ситуацією або географічним розташуванням. Однак, на мій погляд принципова причина полягає у тому, що Україна не здійснила у повній мірі перетворень, необхідних для того, щоб відреагувати на початковий шок, пов’язаний із падінням доходів, підвищенням продуктивності за рахунок зростання ефективності, яка забезпечується інноваціями та реструктуризацією підприємств.

Часто до збиткових державних підприємств не застосовувалися жорсткі бюджетні обмеження, оскільки уряд наказував банкам позичати їм кошти. У сільському господарстві та промисловості підприємства отримували бюджетні дотації, податкові пільги у різному вигляді, або їм дозволялося накопичувати прострочені заборгованості по оплаті, зокрема, спожитих енергоресурсів.

Відсутність справжніх перетворень знайшла свій прояв у нездатності обслуговувати фізичні активи країни за умови поступового занепаду інфраструктури. Фінансовий капітал деяких важливих банків було вичерпано. Підприємствам усе ж таки дали можливість перевести подих, забезпечивши їм захист їх від міжнародної конкуренції через торговельні обмеження і від конкуренції на вітчизняному ринку через незастосування процедур банкрутств.

Загалом, шляхом введення різноманітних механізмів, підприємства були відгороджені від наслідків ринкової конкуренції, так само, як їхні керівники, робітники, а державні офіційні особи таємно змовилися втримувати їх при житті штучними заходами. Однією з причин цього є страх масового звільнення робочої сили. Однак, досвід інших країн свідчить про те, що багато нових робочих місць створюється за відповідних обставин за умови, якщо запроваджується правильна економічна політика. Часто страх перед масовим безробіттям може використовуватися впливовими керівниками підприємств або акціонери із контрольним правом голосу, які опираються завершенню переходу до конкурентної ринкової економіки. Вони можуть дійти до думки про те, що легше і вигідніше знайти творчі підходи до збирання вершків у вигляді прибутків або розкрадання активів своїх компаній, аніж реструктуризувати і розширяти своє підприємство.

Надлишковий захист надає застарілим неефективним підприємствам переваги над новими більш продуктивними підприємствами і гальмує їхнє створення та розвиток. Спадає на думку образ штучного підтримання при житті хворого старого дерева: воно забирає поживні речовини, повітря і воду у молодих рослин, які не можуть рости у його затінку.

П'ять областей, у яких активізація структурної політики вимагає особливої уваги

Україна цього року досягла позитивних результатів. Однак, для того, щоб це зростання було стабільним, Україні необхідно залучати високоякісні інвестиції, які створюватимуть нові робочі місця, що будуть продуктивними і конкурентноспроможними у світовому масштабі. Лише добре функціонуюча ринкова економіка має шанси залучити такі інвестиції у достатніх обсягах. В умовах такої економіки уряд делегує повноваження по розміщенню ресурсів окремим підприємствам та домогосподарствам і обмежує свою економічну роль до забезпечення сприятливої бази. Для того, щоб оцінити, наскільки Україна прогресує у цьому напрямку, діалог із МВФ зосереджується навколо "маяків" у певних ключових секторах. Чого досягла Україна по цих напрямках?

1. Приватизація

Приватизація є наочним прикладом того, що певні зрушення мають місце, однак, вона ж є і предметом розчарувань. У цьому році у бюджеті було передбачено амбітну мету мобілізувати 2,5 млрд. грн. (приблизно 1,7 відсотка ВВП або 500 млн. дол. США) за рахунок надходжень від приватизації, але ж фактичні надходження відстають від запланованих, хоча вони і значно вищі за ті, що надходили у попередні роки.

Врешті-решт, однак, благо приватизації полягає не у тому, який дохід вона дала до бюджету. З усією наглядністю можна стверджувати, що приватизація робить внесок у економічне зростання лише у тому випадку, якщо вона спричиняє до реструктуризації підприємств і покращення корпоративного управління, що у свою чергу веде до підвищення конкурентноспроможності. В Україні, власники невеликих пакетів акцій користуються лише слабким захистом на законодавчому рівні, як свідчить практика, у якій має місце розкрадання активів, спекуляції інсайдерів і “збирання вершків”. Відтак, МВФ разом із Світовим Банком та іншими інституціями обстоює ідею прозорої приватизації великих підприємств. Це передбачає продаж контрольних пакетів акцій стратегічним інвесторам із використанням іноземних радників лише за грошові кошти із долученням мінімальних інвестиційних зобов’язань. Усе це узгоджується із законом про приватизацію на 2000 р., однак, ні одне з великих підприємств не було приватизоване таким чином.

2. Електроенергетика

Багато хто з українських споживачів електроенергії реально ніколи не адаптувалися до шоку, пов’язаного із переходом на світові ціни на електроенергію, що відбувся під час розпаду Радянського Союзу. МВФ віддавна засуджував культуру неплатежів за спожиту електроенергію. Макроекономічні наслідки цього наглядно проявляються у винятково високій енергоємності продукції, залежності від цього ресурсу і його марнуванні, що обтяжує бюджет і платіжний баланс. Наслідки на мікроекономічному рівні є такою ж мірою шкідливі: у неплатників більш сприятлива структура собівартості і вони отримують переваги у конкурентноспроможності над тими, хто платить, відтак спотворюючи конкуренцію. Таким чином, за рахунок утримування непродуктивних підприємств при житті, нові фірми опиняються у несприятливому становищі і можуть не виникнути взагалі.

Уряд вжив сміливих і активних кроків у цій сфері проти опозиційно настроєних сил, які противляться зростанню прозорості. Ми підтримуємо такі дії, де головний акцент ставиться на припинення постачання, звільнення керівництва і ефективно запровадження процедур банкрутства до неплатників, які не є стратегічними підприємствами, а також надання явної та прозорої бюджетної підтримки на тимчасовій основі обмеженому перелікові підприємств, енергопостачання яким не можна припинити з соціальних або інших причин. Ми очікуємо неухильних зусиль у цьому напрямку та результатів.

4. Здорова банківська практика

Отримавши незалежність, Україна не володіла справжньою культурою комерційної банківської справи. Не існувало традицій, за якими банки брали б на себе відповідальність за свої власні рішення, здійснювали б оцінку ризиків та моніторинг своїх клієнтів. Надання комерційними банками позик за вказівками уряду залишалося зручним шляхом для витиснення складних політичних рішень за межі сфери державного бюджету, до якої вони належать. Не можна й надалі не звертати уваги на сукупні втрати, яких зазнав Банк «Україна», оскільки вони лише зростають. Не якомусь етапі вони можуть перетворитися на системний ризик для платіжної системи, відтак, необхідно знайти прозоре

рішення для цієї проблеми. Ринкова економіка вимагає можливостей для фундаментальної реструктуризації банків, включаючи такі заходи, як ліквідація у випадку неплатоспроможності та банкрутство, як засоби реорганізації існуючих активів під новим керівництвом.

5. Сільське господарство

Політика, яка переважно провадилася, зруйнувала сільське господарство країни із її знаменитими чорноземами. Не дивлячись на те, що прийнятий у грудні минулого року Президентом Кучмою Указ, що підкреслив важливість земельної приватизації, став довгоочікуваним подмухом свіжого вітру після періоду панування у Верховній Раді старої ідеології з цього питання, подальший розвиток подій приніс розчарування.

Старі звички уряду до прямого втручання зберігаються. Справа забезпечення приватним сектором сільського господарства матеріально-технічними ресурсами продовжує гальмуватися існуванням попередніх претензій на врожай з боку держави та місцевих адміністрацій. Фермери не отримали права продавати вирощене ними соняшникове насіння за світовими ринковими цінами, що таким чином позбавляє їх доходу, потрібного їм для того, щоб закуповувати матеріально-технічні ресурси, критично необхідні для підвищення врожайності. Державні чиновники не довіряють ринку. Натомість, вони надають перевагу «іграм» навколо імпліцитних та експліцитних податків і дотацій у різному вигляді, які частково перекривають один одного, позбавляючи цей сектор довіри, яка має будуватися на впевненості у тому, що держава відіграватиме лише сприятливу роль.

6. Бюджетна політика

Бюджет на 2000 р., а також бюджет на 2001, який зараз розглядається (принаймні на даному етапі) мають цілий ряд позитивних рис. Більшою мірою, ніж раніше, ці бюджети базувалися на консервативних прогнозах щодо очікуваних надходжень в плані обмеження санкціонованих видатків таким чином, щоб уникнути накопичення урядом нових прострочених заборгованостей з фінансування видатків. Це є кроком у прогресивному напрямку. У той же час, якість видатків та доходів, якщо розглядати їх з позицій перспективи економічного зростання, є такою ж важливою, як і потреба втримувати дефіцит на низьких рівнях або взагалі обійтися без нього. Що стосується видатків, ми підкреслюємо потребу передбачити кошти на соціальний захист шахтарів, які втратять роботу внаслідок закриття нерентабельних копалень, однак, ми проти субсидій на підтримання роботи збиткових копалень. Що стосується дохідної частини бюджету, ми виступаємо за зниження ставок податків але лише після того, як буде розширено базу оподаткування. Політично забарвлені рішення щодо надання певним вибраним групам податкових пільг, створення вільних економічних зон та забезпечення інших привілеїв, продиктованих поточним моментом, врешті-решт зумовлюють зростання пресу на ті підприємства, що створюють додаткову вартість і при цьому платять податки, спонукаючи усе більшу їх кількість до переміщення у сферу тіньової економіки

V. Роль сектору державного управління та професійних спілок

Що ж залишається робити за таких обставин професійним спілкам та сектору державного управління?

На мій погляд, профспілкам належить ключова роль у тому, щоб роз'яснювати своїм членам фундаментальні відмінності ролі держави в умовах ринкової економіки. В умовах такої економіки рішення про розміщення ресурсів у виробництві та розподіл продукції приймаються окремими підприємствами і домогосподарствами, а не державою. Роль держави тепер полягає у створенні законів і розбудові широкої бази, що дасть можливість функціонувати приватному сектору. Працівники уряду перетворюються на "слуг держави", а не на її хазяїв. Це означає, що чисельність державних службовців повинна бути значно меншою, але вони у свою чергу повинні отримувати значно вищу зарплатню. Більш висока винагорода за працю можлива, по-перше внаслідок скорочення їх чисельності, і по-друге, внаслідок того, що ринкова економіка, яка повною мірою використовує надбання глобалізації, забезпечуватиме більш високий рівень загальних доходів.

По-друге, профспілки повинні піддати критичному аналізу ключові економічні проблеми, що постали перед суспільством - як ви це і робите на цьому семінарі. Некоректні аргументи – чи то популістського, чи то націоналістичного плану, часто використовуються впливовими зацікавленими групами. Угрупування, зацікавлені у власному збагаченні, часто хотіли б заблокувати рух до ефективно функціонуючої відкритої конкурентної ринкової економіки. Вони отримали вплив на засоби масової інформації, політичні процеси і часом навіть на систему судочинства. Профспілки повинні бути пильними.

По-третє, у світі зростаючої конкуренції, в усіх країнах, людям необхідно буде згуртовувати групи на свою підтримку і допомагати зберігати психологічні та духовні цінності. Професійні спілки, яка частина громадянського суспільства, можуть відіграти дуже цінну роль у цьому.

Висновок

На завершення необхідно сказати, що глобалізація безсумнівно забезпечила величезні можливості для передачі технологій, для інвестицій та економічного зростання. Вона спричинила до безпрецедентної економічної експансії, але також і до зростаючої дивергенції можливостей. Намагання повернути стрілку годинника у зворотньому напрямку не вирішить проблему. Глобалізація – це така сила, яка вже з'явилася і нікуди не зникне. Як вітер, вода та вогонь, вона може заподіяти шкоди людині. Однак, як і у випадку інших стихій, її можна підпорядкувати і використати усім на благо.

Дуже дякую за увагу